

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... — 16 kor
 Negyedévre... — 4
 Helyben hához hordva:
 Egész évre... — 20 kor.
 Negyedévre... — 5
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... — 24 kor.
 Negyedévre... — 6

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 szombat utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kéziratok visszaszolgáltatásáért
 vagy megőrzéséért nem vállal felelősséget.

Előfizetők és hirdetősek a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 3 fillér.

NAGYVÁRAD, nov. 19.

RADNAI FARKAS segédpüspök.

Istenben boldogult *Nogáll* János halála óta nem volt a nagyváradai lat. szert. egyházmegyének illetve *Schlauch* bibornok ő Eminentiajának segéd-püspöke. A bibornok ugyan — hála Istennek! — teljes egészségnek örvend, csak ősz haja árulja el korát, de már csak magas méltóságára való tekintettel szüksége van segédre, ki a püspöki funkciók végzésében helyettesítse őt.

Választása káptalanának nagy műveltségű, ritka finom, distingvált modoru kiváló tagjára, *Radnai* Farkas pápai praelátusra esett, kit a pápa ő Szentsége *Schlauch* bibornok előterjesztésére püspökké nevezett ki s őt a praeconisatio után a bibornok — két püspök segédkezése mellett — püspökké szenteli, a mi valószínűleg Karácsony táján fog megtörténni.

Az új segédpüspök harmincz éves papi pályájának javarészét az egyházmegyei hivatalban töltötte. Mint volt püspöki titkár és irodaigazgató ismeri az egyházmegyei kormányzatnak minden ágát. 1872—1889-ig az egyházmegyének ügyszólván minden ügye az ő kezén ment keresztül s azóta is minden fontosabb egyházmegyei dologban kikérték az ő véleményét vagy tanácsát. Tudása és tapasztalata egyaránt képesítik őt arra, hogy mint segédpüspök becses szolgálatokat tegyen a bibornoknak és az egyházmegyének.

A váradai egyházmegyének minden papja jól ismeri az új segédpüspök klaszszikus műveltségét, fényes tehetségeit, az egyházmegye és a káptalan szolgálatában szerzett kiváló érdemeit s azért kétségkívül örömmel fog értesülni az ő püspöki kinevezéséről.

De a megyének és a városnak egész társadalma ismeri e finom modoru élete java korában (53 éves) levő kiváló főpapot. A székesegyház hatalmas boltivei mindig sűrűn megtelnek ájtatos közönséggel az ő beszédeinek hallgatására. Valóban megnyerő megjelenésű, ritka talentummal megáldott szónok ő, kinek ékes beszédét élvezettel fogja hallgatni immár

nemcsak a váradai székesegyház közönsége, hanem az egyházmegyének minden hitközsége, mert mint a bibornok segédpüspöke be fogja járni az egész megyét hirdetve mindenütt Isten igéjét s megerősítve a hiveket.

Kiváló tehetségeitől, határozott imponáló fellépésétől, tetteirejétől, munkaszere-tetétől és áldozatkészségétől méltán sokat vár az egyházmegye az új segédpüspök-től, kinek személyisége garantiát nyújt arra, hogy nem is fog e várakozásában csalatkozni.

Gazdasági összhang.

(K. Ö.) A felirati javaslatok kivétel nélkül annak a harmoniának szükséges-ségét hangoztatják, melynek a különböző termelési ágak között meg kell lenni.

Ez valami természetes kívánság, mégis mily nehéz a gyakorlati megvalósítása.

A multnak a képe igen sivár. Európa kultur államai Anglia példáján felbuzdulva, a szabad kereskedelmi politikának lettek uszályhordozói. Ennek az irányzatnak a hatása alól Magyarország sem vonhatta ki magát. Azt ne keressük, hogy nálunk az ország gazdasági sorsát mi játszotta inkább a szabad kereskedelmi irány kezére, az öntudatosság, a nagy-zási hóbort, avagy egyes osztályok illetéktelen nyereségvágya. A szomorú valósággal szemben ez alig jön figyelembe. Csakhogy míg más országokban, melyek iparral és kereskedelemmel tényleg rendelkeztek, a szabad kereskedelmi irány a nemzeti termelés fokozását és a nemzeti vagyon növelését eredményezte, nálunk ez az irány a nemzeti termelést gyökerében támadta meg. Hisz az egy lehetetlen állapot, melyet elmélet és gyakorlat egyaránt igazol, szabad kereskedelmet folytatni oly országban, melynek sem kereskedelme, sem ipara nincsen. Mind a kettő csak a lét kezdetleges állapotában volt. Meg kellett teremteni és fejleszteni. De miből?

Minden esetre abból a gazdasági alaplóból, mely megvan. Nálunk a szabad-elveü gazdasági rendszer meghonosítása-kor csak a mezőgazdaság volt számbavehető mint oly gazdasági faktor, melyre az ország gazdasági sorsa rábizható és fejleszthető lett volna. Ha mi annak ide-jén a börze-politika és a magyar keres-kelem hangzatos címét viselő érdekcsoportnak fel nem ülünk és az ország természetes gazdasági viszonyai figye-lembevételével a mezőgazdaságra alapít-juk jövőnk fejlődésünket, nemcsak az iparnak és kereskedelemnek vetjük meg természetes alapját, de harmincz évvel

megelőzzük a kultur népeket azokban a gazdasági törekvésekben, melyeknek kifejezett célja: a nemzeti termelés védelme.

De mi ezzel nem törődünk. Igazában ma sem törődünk vele. A mezőgazdaságot magára hagytuk. Erdekképvisellete ma is gyenge. Hitele nincs szervezve, nemcsak, hanem a mezőgazdaság egyenesen fejőstehene azoknak a pénz-csoportoknak, melyek hazafias munkát lát-szanak végezni, holott közönséges uszo-rások. Az értékesítési viszonyok a lehető leggyalázatosabbak. Csalás és szipolyozás az egész vonalon. A börze a falusi ga-bonauzsorásnak, a falusi uszorás a bör-zének szolgáltatja ki a mezőgazdasággal foglalkozó rétegeket. A vasutak csak a közvetítésnek szaporították a jövedelmét, a termelésre a hatásuk alig érezhető. A vízi utakat bünös közönséggel (nem aka-rom mondani, hogy bünös szándékkal) elhanyagoltuk, hogy a vasutaknak ver-senyt ne támasszunk, melynek jövedel-mét a fiskalizmus, de nem a szociális politika követelményei szerint használtuk fel. Mit szóljak a vámpolitikai védelem-ről? Semmit, mert azt nem ismertük. Szabad kereskedelem, szabad forgalom, ezek voltak azok a jelszavak, melyek hangoztatásával az országot koldusbotra juttattuk.

Es most talán megváltozott a hely-zet? Nem nagyban. Az agráriusok ugyan beléptek a kormánypartba, de a helyzet nem tisztult. A kormánypart oly elemek-ből verődött össze, mely egyes rész-letkérdésben talán a mezőgazdaság ja-vát fogja szolgálni, de ez a kormánypart, ez még nem fog agrárpolitikát csinálni. Pedig ezt drágán fogjuk megfizetni, mert itt állunk a kereskedelmi szerződések megnyitása előtt, itt kell és lehet igazi agrárpolitikát csinálni, olyant, mely egyszerre hatalmas lökést adna mező-gazdasági életünknek.

A Széll Kálmán agrárizmusa nem szinarany. Belátja, hogy a kereskedelem és ipar pang, de ennek okát az általános viszonyokban keresi és nem abban a specziális viszonyban, hogy a mezőgazdaságot tönkremenni engedték. A mező-gazdaság nem tud fogyasztani, tehát az iparnak nincs foglalkozása és a keres-kelemnek nincs mivel kereskednie. Ez a válságnak igazi oka. A jövő feladatai tehát nem a közkományzat az az eljá-rása, hogy továbbra is mesterséges mó-don táplálja az ipart és kereskedelmet, hanem az, hogy egy nagyszabásu mező-gazdasági politikát csináljunk.

Az ország gazdasági fejlődése érde-keben kívánatos gazdasági harmoniát csak ezen az uton lehet megteremteni. De hát van-e erre kilátás?

A nemzetiségi tót képviselők a miniszterelnöknél.

A képviselők körében tegnap élénk teltü-
nést keltett, hogy a képviselőház ülésének kez-
detén *Ruzsiák János* és *Veszélovsky* nemzeti-
iségi képviselők a miniszterelnöknél kihallgatásra
jelentkeztek. A kihallgatás a miniszterelnöki
szobában alig tartott egy-két másodperczig és
egy látszik, hogy a hideg fogadtatás meggyőzte
őket arról, hogy elismert panszlavizmusuk a
miniszterelnök részéről a lehető leghatározot-
tabb módon elítéltek.

Tudósítónk a kihallgatás után felkereste
Ruzsiák János képviselőt és kérdést intézett
hozzá, hogy mi ügyben tisztelegtek a miniszter-
elnöknél? *Ruzsiák* erre azt felelte:

— A miniszterelnök bennünket még nem
ismert, így tehát bemutatkozni mentünk.

— És miért mutatkoztak be?

— Azért, mert együtt élünk és mert több-
ször fel fogunk szólalni és azt akarjuk, hogy a
miniszterelnök ur ismerjen bennünket.

— Hisz önök nem képeznek pártot, talán
a bemutatkozás fölösleges volt?

— Mi nem tartottuk fölöslegesnek és csu-
pán ezért mutatkoztunk be.

— Hát miért kezdték a miniszterelnök-
nél, és nem a Ház elnökségénél?

Ruzsiák: Ennek is eljön az ideje. Külön-
ben megjegyzem, a bemutatkozást csak formai
kérdésnek tekintjük és azt politikailag komment-
álni nem lehet.

ORSZAGGYÜLES.

A képviselőház ülése.

Budapest, nov. 19.

Apponyi elnököl:

Több bejelentés után *Bartha Odön* szemé-
lyes kérdésben nyilatkozik, amelyre *Szell Kál-*
mán válaszol. Ezután következik a felirati tár-
gyalás.

A felirati vita.

Hellebranth Géza: Több felirati javaslat
fekszik a ház előtt; én ezek közül azt a javas-
latot fogadom el, a mely tüzetesen elmondja a

magyar nemzet bajait. Onállóság, függetlenség
nélkül a visszaesés korszaka előtt állunk és
mostan Magyarország helyzeténél fogva alárend-
elt szerepet játszik Ausztria mellett, ma tel-
sen ki vagyunk szolgáltatva Ausztria kapzsi
politikájának.

Látjuk most már a gazdasági csődöt
(Helyeslés) és hiába küzdenek gazdáink, ipar-
saink, az örvényből kijutni majdnem lehetet-
len. A 30 éves liberális politikának ez a gyű-
mölcse.

Szerintem a gazdasági önállóság mostmár
elkerülhetetlen. A mostani földmívelési mi isz-
ter jóakarátát elismeri. Követeli az önálló
hadsereget, a vallási béke fenntartásának szük-
ségét hangoztatja.

Elfogadja Szederkényi felirati javaslatát,
mint a mely legközelebb áll a nemzet kivá-
nalmáihoz. (Hosszantartó éljenzés a kisdud
párton).

Horánszky a vitában.

Horánszky Nándor: T. ház! A válaszfel-
irati vita eddigi tartalma nem nyújt nekem
sem elég ösztönt, sem elég anyagot arra hogy
a vitában részt vegyek. Ez a vita, a mely itt
folyik, gyakorlati haszonnal legalább ez idő
szerint nem jár.

Nem értem én ezt a felirati javaslatok
benyújtóira. Tehát sajnálattal szólalok fel,
mert felszólalásom inproductiv természetű, de
Rakovszky barátom felszólalására kénytelen
vagyok reflektálni, nehogy a félreértések egész
sorozatára támpontot szolgáltatnék. Kötelessé-
gem a mai politikai helyzettel foglalkozni, mi-
után a támadás az ellen intéztetett. *Rakovszky*
súlyos támadást emelt a szabadelvű párt el-
len egyfelől a trónbeszédnek tartalma miatt,
másfelől az ellenőrzésnek azon hiánya miatt,
mely a ház többségének válaszfelirati javasla-
tában foglaltatik.

Merem állítani, hogy a trónbeszéd egy tel-
jes tiszta kép és sehol a világon, ha politikai
bonyodalmak fenn nem forognak, a trónbeszé-
dekben ennél több nem foglaltatik.

A t. képviselőtársam igen helyesen emelte
ki, hogy minden szónak, a mi a trónról el-
hangzik, rendkívüli fontossága van. Azért tehát
a képviselőtársam, ha hibáztatja, hogy a trón-
beszéd a külügyi helyzetről csak keveset mon-
dott, akkor seperjen első sorban saját háza
előtt. (Halljuk.)

A t. képviselő ur részünkről a köte-
lesség elhanyagolását igen súlyosan rójja
meg. Mi ha a külpolitikáról keveset mondot-
tunk, kötelességünket el nem hanyagoltuk. De
midőn önök semmit sem mondanak, dacára

hogy az ellenzékek ülnek, akkor rójja meg ön-
magát a képviselő ur és né bennünket. Ugy
látszik, erre vonatkozólag nincs egyetértés a
néppárt kebelében. Egyik t. elvtársuk *Ernst*
képviselő pl. határozottan kijelentette, hogy
sem neki, sem párthiveinek a hármasszövets-
ség nem kell. (Zaj a baloldalon.)

Buzáth Ferencz: Dehogy!

Horánszky Nándor: Bocsánatot kérek,
Ernst ur mondotta: nekünk a szövetség nem
kell. (Zaj.) Sőt befejezésül azt is kijelentette,
hogy köszönjük azt a szeretetet, a mely Né-
metországban Magyarország iránt nyilvánul.

Buzáth Ferencz: Ez nem annyi, hogy
nem kell!

Horánszky: *Rakovszky* meg azt mondja,
hogy ő a hármasszövetség hive, de ezt a nyil-
latkozatot három föltételhez köti. Tisztába kell
jönni tehát a kérdéssel, kell-e a néppártnak a
hármasszövetség: igen, vagy nem?

Buzáth: Megmondottuk a delegációban,
hogy igen!

Horánszky ezután *Beöthy*t támadta s gu-
nyolta eljárását, hogy t. i. neki egyik felirat
se kell, de tanácsot se ad a kormánynak, hogy
mit tegyen: »Kegyetlen szívű hazafiságra»
mondta.

Reflektál ezután *Rakovszky* vádjaira. Ha az
ellenzék és a többség közt a megegyezés létre
jött: az első sorban a miniszterelnök érdeme.
(Helyeslés a jobbon.) Lehet, hogy nélküle is
lett volna valami kibontakozás, de hogy az ügy
történt, ahogy történt, az az ő érdeme. (Tel-
szés jobbról.)

Nem akart ő miniszterelnök lenni, erkölcsi
pressziót gyakoroltunk rá s ő áldozatot hozott,
melyből nem neki van haszna, hanem a köz-
nek, neki csak gáncs és szidalom a jutalma.
(Élénk tetszés a jobbon.) Felolvassa *Kossuth*
és *Rakovszky* beszédét *Szell Kálmán*ról ab-
ból az időből, mikor székét elfoglalta.
Akkor *Rakovszky* bizalmát fejezte ki, a pak-
tumban vele egy politikai asztalhoz ült. Hon-
nan azóta ez a vehemens támadás?

Rakovszky: Politikai multja kompromit-
álva volt.

Horánszky: Ezt akkor kellett volna meg-
mondani. De akkor másképp beszélt. — A sza-
badelvű párt folytonos helyeslése mellett ki-
jelenti, hogy vagy akkor nem volt őszinte *Ra-*
kovszky, vagy most nincs semmi súlya sza-
vainak.

A paktum óta mi az, amit a miniszter-
elnök ígért programjában nem teljesített?
Erre tessék felelni. *Mig* *Rakovszky* ezzel le
nem számol, addig nem lehet komoly politi-
kusnak venni. Allítja, hogy még álmukba se

A „TISZANTUL“ TÁRCZÁJA.

A virágok közt.

(Életkép.)

Írta: *Hedenstjerna Alfréd*.

Hol fel — hol le! Így visz az útja az em-
bernek ebben a földi életben. A hagamark
prepostnéé öreg napjaira bizony már csak a
lejtőn vitte lefele, azóta hogy a prepost ur
meghalt s az irgalom éve lejárt és neki gyer-
mekeivel együtt abban a kis házikóban kellett
összehúzódnia, melyben a régi hivatali lakás
volt. A házbér csekély volt ugyan s a fa
sem került többbe, mint a mennyit a fuvar és
felvágatás kitett, mert hivatali helyiség volt, a
hol laktak. Az élelem szintén nem volt drága s
a prepostné két lányával, vagyis harmadmaguk-
kal elég jól és tisztességesen ruházkodtak száz-
ötven koronából évente.

De mikor ezek az apró-cseprő életszükség-
letek az ötszáz koronára rugó nyugdíjat az
utolsó garasig felemésztették, akkor mégis csak
hiányt érezték a pénznek s el kelt volna még
egy kis összegecske a háznál. Ezt kézi mun-
kával iparkodtak megkeresni. Egy kötött sálért,
mely két heti munkával járt s a pamut után
két korona kiadást igényelt, a hiru csint ked-
velő paraszt asszonyok öt koronát sem saj-
náltak.

Aztán meg bármily szükösen futotta is az
özvegyeknek, hébe-hóba mégis lendítettek egyet
Hilmáron a fiua és testvéren, ki referendárus,

gyakornok féle volt az uppszalai főörvényszé-
ken. Kézpénzt persze nem igen küldhettek ő
kelmének, a négy havi törvényes szünet alatt
azonban kellemes, gyengéd ellátásban részesít-
hették, mely a fiunak nem került egy garasába
sem. Azután holmi ajándék strimflik, ingyen
ingek és zsebkendők is kikerültek a háztól, a
mik szintén nem valami megvetendő járuléka
ennek a nyomoruságos földi életnek. Egyebekre
nézve pedig adósság csinálásra volt utalva a
fiatal ur.

Kedves, békés hajlék volt máskülönb
a prepostnéé. A haja tiszta őszbe csavarodott,
a lányok már virágjukban voltak, *Hilmár*
pedig szális, erős emberré fejlett abban a
kis vedlett házban, melyhez egy maroknyi kert
is járult, a mely a nyári hónapokban tele volt
rózsával és violával.

Ámbár igaz, hogy sokkal nagyobb rózsá-
telepük, pompásabb és dúsabb violák voltak
odaát a »*Hammar-on*». *Börkéknek* a földör-
tokoséknak a telkén. Ezeknek az embereknek
mindig felfele állt a rudjuk. *Börk* egész hir-
telen kapott fel az uborkafára, a tuskés,
bozontos szakállu, bagós száju daróznadrágu,
börkötös mindenéből egyre-másra haladt előre
inspektornak, jószág kormányzóknak, végül föld-
birtokosnak s akkor már csinos pofaszakállu,
hegyes, kaczkias bajusza volt s cigarettá füs-
tölgött a szája szegletében.

Volt neki egy leánya, kinek nevelését egy
igazi nevelőnő vezette.

J-nnynek hívták a leányt, ő volt *Börknek*
és nejeének a szemefénye. Azt tett a háznál a

mit ő akart, kénye-kedve szerint. Nyaranta
coquet-t játszott *Hilmárral*, a *Hagmark*
fiuval, karácsonykor meg együtt korcsolyázott
vele, egyszóval úgy mint minden, mint a karika-
csapás, a hogy ő akarta. Lehet, hogy innen
magyarázható az is, hogy a prepostné három
koronájával kapta darabját az uradalomból a
vágott kosznak, holott máskülönbben kilenczbe
jött volna az darabonkint s hogy a lányával
együtt imádkozott ama napért, a mikor a
Hammar tanyára mehettek.

Kint a kert fáinak lombja alatt ilyen
alkalmakkor egymás mellett ültek *Hilmár* és
Jenny s bolondos dolgokat fecsegték és jelen-
tős szempillantásokat váltottak a nyíló rózsák
és violák között. A fiatal ember nem tett a
lánynak üres fogadalmakat szájával, mert
nagyon fiatal és kezdő ember volt még s tele
volt adóssággal, de a szeméi úgy ragyogtak,
hogy a menyország üdvét lehetett belőlük ki-
olvasni.

Egyszer csak beállított a házhoz a halál
angyala s elvitte a prepostnéét magával az utra,
s elszállította birodalmába még a sekrestyéit,
s két lányt, és a doktorok egyikét is. *Hilmár*
nak nem volt tehát otthona többé s tájára
sem ment ezután a *Hammar-tanyának*. Más
uraságok hívogatták magukhoz őt egész más
vidékekre, különböző tavak hátán ringatta a
sajka esténkint s más lányok kedvéért fujta a
fuvolát oly szivrepesztően és keserűen.

Időközben az új szeszűző meghozta a jó-
módot, jólétet *Börk* uraságnak a gutatítés meg
a végső óráját szegénynek. A tanyát a hitele-

merték azt hinni, hogy ennyire megjavulnak a viszonyok. Széll Kálmán mindenben beváltotta programját. Aki ezt tagadja, azt gyűlölség vezeti. (Ugy van! jobbról.) Beszédét azaz végzi: Mi dolgozni akarunk. Ne a gyűlölködést a miniszterelnök személye iránt, hanem a munka szellemét igyekezzünk meghonosítani. (Taps, éljenzés jobbról. Szónokot az egész jobb oldal s a miniszterek üdvözlöik.)

Öt perc szünet.

Szünet után:

Lengyel Zoltán: Visszatér a vita eredeti tárgyához és a feliratról akar beszélni. Nem fogadja el a javaslatot sem hangjánál, sem tartalmánál fogva. Nem tartja a megalázkodó hangot összeillőnek a magyar szellemmel, a magyar másként beszél a királylyal. Így csak egy multjában nem hívő, megalázkodott nemzet szól.

A császári és királyi megszállást kifogásolja, itt csak a magyar királyhoz szól a magyar törvényhozás. Magyarország és Ausztria két külön állam s érdekeiket közössé tenni nem lehet. Szól az önálló vámtérületről és az ujonczozásról. A gazdasági küzdelem ellen szövetezettek lehúzzák az népről az utolsó gonyát is, a helyett, hogy érdekeiket védenék. (Ugy van a szélsőbalon.) Azok a hatalmak, melyekről a nemzet maga mond le, elveszték örökre. Utal a miniszterelnök beszédére, mely az önálló vámtérület sikerültében rázkódtatást látva, inkább legyen ez, mint anyagilag teljesen tönkremenjünk. (Helyeslés.) A nemzet gazdasági helyzetének romlásánál apró javaslatokkal állnak elő a gyökeres remedium helyett (Pichler: Weisz Berthold millióit!)

Az ujonczjutalék felemelése újra az ország anyagi megterhelését hozza. Önálló magyar hadsereget kíván. A magyar foglalta el, oltalmazta és tartotta meg ezt a hazát. A kik most katonát kérnek föl, azok csak ellenségei voltak eddig. Követeli a magyar udvartartást. Nemzeti eszmék szolgálataival dicsekszik a kormány — sárga-fekete zászló mellett Gotter halte-vel!

Lengyel után **Vérsi** beszélt.

TÁJÉKOZTATO.

November 23. A nőegylet gyűlése.

November 30. A kir. kath. jogakadémia ifjúságának táncestélye a Csarnok nagytermében.

Erzsébet királyné emléktemploma.

Budapest, nov. 19.

Boldogemlékezett *Erzsébet* királynéknak név. ünnepének évfordulóján tartotta meg közgyűlést az ő emlékének fentartására alakult *Örökimádás* templomának bizottsága.

Délelőtt 10 órakor ünnepes mise volt az Angol kisasszonyok templomában, melyet *Kohl* M. dárd felszentelt püspök mondott fényes segédlettel. Utána felvonult az egybegyűlt fényes társaság a katolikus kör dísztermébe, ahol megtartották a szórtasos közgyűlést.

Zichy Nándor gróf felkéri az elnök püspök ő méltóságát, hogy tartsa meg meggyitő beszédét.

Kohl Medárd püspök mély fájdalomnak ad kifejezést ama veszteség fölött, mely a magyar nemzetet most harmadéve érte. Azokat a fájó emlékeket, amelyeket hön szeretett királynéknak megrendítő elvesztése keblünkben hátrahagyott, azt a gyászos napot, mely három év előtt hazánkat könnyekre indító szomorúságba döntötte, — mi sem képes feledtetni! Eme végtelen fájdalomtól kiindulva határozották el nemzetünk honleányai, hogy a dicsőült emlékére oltárt emelnek, melynek zsámolyánál kiköszögölhet a fájdalom, lekönnyöghesse Isten erősítő vigaszt. Majd visszapillant a mult évek eredményére s örömmel tapasztalja, hogy nemsokára diszes csarnok fogja legjobb királynéknak szentélyét képezni. Abban az erős meggyőződésben, hogy e hazában a hitélet van még oly erős, hogy Istenének egy méltó szentélyt állíthasson, nyitja meg a közgyűlést.

Utána *Gyürky* Ödön titkár beterjeszti jelentését, s konstatálja, hogy különösen a vidéki osztályok buzgón működnek.

Az ülés végén *Zichy* Nándor gróf megtartotta zárbeszédét. Beszédjében először köszönetet mond *Kohl* Medárd püspöknek szép beszédeért és *Gyürky* titkárnak fáradhatlan munkásságáért. Később folytatja: Rámutatok arra a magasztos tényre, hogy nincs fenségesebb, nincs imádatazóbb dolog, mint az *Ur Jézus Krisztus*, és az ő valóságában jelenlévő *Olláriszentség*. Mikor érezzük mélyebben

hitünket, mint ha térdre borulunk előtte, mikor fenségesebb, mikor az *Olláriszentség* előtt leborulunk s őt imádjuk, ki valóságban köztünk jelen van, velünk érez s értünk könyörög. Nem tehetünk méltóbban nemzeti szempontból, mint hogy ennek a szentségnek örökimádás lángját gyújtjuk meg ott, ahol nemzeti bánatunk, szívünk fájdalomnak emléke áll. Keresztény és hazafias a tett a mit a bizottság végez. Mert a katolikus egyház meggyőződik s mindig meggyőzőhetlen! S ugy mint e vallás győzni fog e földön, kell, hogy győzzön az a tevékenység is, amit az Örökimádás templomának létesítésében a bizottság kifejt. Az Isten áldását kéri e működésre.

A hosszan megéljenzett beszéd után *Kohl* püspök megáldotta a jelenlévőket, mire a gyűlés véget ért.

A Mária-szobor új talapzata.

Mint azt a Várad multjában járatosak tudják, 1736-ban Bihar megye rendei a menyekbe vitetett Szűz tiszteletére szobrot állítottak a megyeház előtti téren, hol később a most is meglévő Széchenyi-sétány létesült. 1803-ban kölcseni *Kende* László kisprépost 2399 frtot hagyományozott végrendeletileg a szobor javára, mely azóta természetesen szépen felszaporodott. 1888-ban a már romlásnak indult kőszobor helyére, a meglehetősen izléstelenül meghosszabbított régi talapzatra, szép új bronz-szobor került, *Kiss* György művészi alkotása, de a melyet az elcsufított talapzaton alig lehetett élvezni. Az egyházmegyei hatóság intézkedéséből ez a szép szobor, immár teljesen méltó talapzaton áll, melyen finom művészi kvalitásai teljes mértékben érvényesülhetnek. A Széchenyi-sétány ezzel egészen új művészi díszet kapott s amennyiben a szobrot kelet felé néhány öllel tovább állították föl, a megyeház és törvényszék közötti szabad tér is új elrendezést nyert.

A szobor, melynek új talapzatát *Tóth* István jeles szobrászunk — művei révén magunkénak mondhatjuk — tervezte, kelet felé fordul, tehát háttal a kioszknak van felállítva.

zök feldarabolták, Börkné asszony egyik nővéréhez költözött, Jenny kisasszony meg azok sorába került a kiknek kezük munkájával kell maguknak a mindennapi kenyerüket megkeresni, a ruházatukról gondoskodni, ennek fejében azonban bizonyosak lehetnek a felől, hogy magukért választja őket mindenki élettársnak, mikor az a nagy szerencse éri őket a sorstól, hogy férjhez mehetnek.

Hilmar ez időben assessor volt a kir. fő-törvényszéknél Stockholmban vékony fizetéssel, nyomasztó adósságokkal; de ügyesen tudott forgolódni ide-oda, jobbra-balra; óvatosan lépkedve jártában-keltében, olyan lépésekkel, melyek előbb-utóbb célhoz vezetik az embert.

Ebédre-ebédre járva jut el az ember az élet konyhájára.

Stockholm városában nem élnek szűken az emberek s Hilmar sohasem volt az az ember, a ki mindjárt bánatnak ered s a kinek az orra csüng minden csekélységért. Mindenütt barátokra lelt s minden nyáron más-más tavakat, sajkákat a sajkákban más-más lányokat fedezett fel a láthatáron, a kiket flótája hangjaival mulattatott.

Végül belebotlott egy építészbe, a ki házzakkal és telkekkel üzérkedett s ezzel egy sereg birtokot szerzett volt magának. Ez meghívta őt mindennap ebédre, mely hat fogásból állt champagner-rel fűszerezve s az asztalnál a lánya mellé ültette a fiát.

A lány hasonlatos volt az apja építette házakhoz; a külalkata nem volt ugyan valami nagyszerűen felépítve, a façade-ja sem muta-

tott semmi különösét, de nagyon jó üzletnek mutatkozott és az udvarló megkezdte a virágcsokrok vásárlását a leány részére.

A mint Hilmar egy szép napon betoppan egy virágkereskedésbe, nagy ámulatára Börk Jenny kisasszonyt találja ott a virágárusító szepében. Egy percze sem felejtkezett meg eddig a lányról a fiatal, midőn tehát a kívánságát tudakolta, hogy mit akar; annak hangosan azt dobogta rá a szíve válaszul: »Téged szívem! Egyedül tégedet!« De mivel szegény eladósodott ifju volt csak, azért a helyett azt tette midőn a száját kinyitotta, hogy az ablakban levő fehér liliomokat kérte előadni, hogy a virágokat az építész kisasszonynak megvegye.

Hilmar máskor is elment a virágüzletbe, egyre sürűbben látogatott el oda, csak hogy a bevásárolni való mindinkább kevesbedett, ellenben a vásár mindinkább hosszabbra nyúlt. El-el beszélgettek a régi időkről, miközben észrevették, hogy rózsák és violák közt járnak csakugy, mint hajdanta.

Hilmarnak korántsem fordult meg fejében a gondolat, hogy lemond az építész leányáról, azt gondolta csak, hogy választottja túrtörtetheti magát egy percze, míg ő a virágüzletbe jár megcsodálni egy kis Jenny nagysámnak finom, habár egy kissé sápadt arcját, arany színű göndör fürtjeit s mélyen elmerülni annak szép nagy kék szemébe.

Hanem hunczút kis boszorka volt ám az építész leánya is, a kinek szintén nyitva volt a szeme s nem kerülte el a figyelmét, hogy az édes apjának alig pár hónap kellett csak,

hogy egy ötemeletes palotát teremtsen elő a földből lakóhelynek számukra. Bosszantotta szörnyen, hogy annyi ideig húzódik a dolog ezzel a kis jogászemberrel s így történt, hogy egy szép tavaszi napon jegyet váltott egy kapitánnyal, egy dereshaju, négy gyermekkel megáldott özvegy emberrel, kinek azonban határozott akarata volt, nem hajlongott ide-oda, mikor egyszer feltett valamit magában.

Hilmart nem törte meg annyira az eset, mint a hogy gondolta s tovább folytatta látogatásait a virágkereskedésben, bár a bevásárlás épen nem állott arányban az ott töltött idővel. Mikor a nyár elérkezett, egészen kiment az urfi fejből a vidéki kirándulás, más karok hajtották az evezőt és csolnakáztatták a csodaszép hajadonokat a víz hátán s némán csüngött a falon a fuvola. Mert nagy port vert volna fel s nagy feltűnést keltett volna az, ha egy assessor, a ki egy-egy szép nyáriestén egy kis virágárus lánygyal sétál karonfogva, a Skeppsholm-hidon vagy a kir. állatkert utain és ösvényein kezdene bele a fuvolába.

Az édenbe nem lehet bejutni küzdelem nélkül, hiába! »Ő mégis el akart hagyni hűtlenül« dadogta a kis Jenny szivecskéje s bele nyilalott a fájdalom erre a gondolatra.

»Miből fogunk megélni és miből törlesztem majd az adósságaimat szent atyám?« Szóla meg az ész figyelmeztetőleg az assessor ur kobakjában.

Csak hogy a nyárnak fent éjszakon is, a Malar-tó partján meg épséggel, — meg van a maga nagy varázseréje s ott is olyan hamis

A szobor s a kioszk között így most nagyobb tér létesült, ami a gyalogforgalom szempontjából is öröndetes dolog. A 4 méter 50 cm. magas talapzat, melynek legalsó része, az első lépcső 3 m. 40 cm. széles, fehér pátyi mészkőből készült, mint a Szent László s több budapesti szobor talapzata gazdag, részben bronz-plasztikus díszszel. Három széles magas lépcsővel kezdődik alant. E fölött egy koczkalakú széles részlet következik. Ennek négy oldalán négy bronzból öntött czimer látható: a megye a város, Kende kispópost és a bíborok-püspök cimerei. A finoman dolgozott cimerek keretei: babér és pálmalevelek. Az egész bronz-czimert két-két triglifszerű falszalag veszi körül, rozettával díszítve. E koczkalakú tömb fölött remek akantusz levelekből indul ki a talapzat gyöngye hajlású ivvel vékonyodó karcsúbb része, melynek négy oldalát fölíratok borítják, s mely négy oldala háromszögletű oromzatokkal — tympanon — végződik. E karcsúbb rész három oldalán a régi latin fölírat, mely chronostichon-t ad, pompázik a kioszakra néző oldalon az új szobor és talapzat rövid története, aranybetűkkel.

A háromszögletű oromzat fölött még egy keskenyebb koczkaszolgál a szobor közvetlen talapzatát. A már patinásodó szép lendületes szobor pompásan fest a karcsu, szinte oszlopszerű talapzaton. Ha majd a tervezett vas-rács kerítés elkészül s a tér kertészeti is rendezve lesz, akkor értékelhetjük majd igazán, mily művészi látványval gazdagodott e szoborban városunk s mennyire megszépült a monumentális épületekkel körülvett Széchenyi-tér.

Az egyházmegyei hatóság részéről kiküldött bizottság tegnap délelőtt vette át formászerint az új talapzatot a vállalkozó művésztől. *Fetszer* Antal apátkanonok, *Dencs* János cz. kanonok, esperes-plebános, *Feiser* Károly főmérnök, *Szemethy* Géza pápai kam., titkár és *Némethy* Gyula theol. tanár voltak a bizottság tagjai, kik mindnyájan szívből gratuláltak a derék művésznek e szép új alkotásához.

Még néhány adatot az új talapzat történetéhez. Összes költségei a Kende alaptól fő-

kópé és bűvész ő kigyelme, mint más helyeken, s csodás változásokat csinál. Óriási akadályokat apró kövekké változtat, melyekbe alig lehet belebotlani, fiatal embereket, akik hasznát akarják látni az értelműeknek, oktoidi füles rajongókká tesz. Csodás vágyakat, csiklandós érzelmeket ébreszt a lelkekben s szép reményeket is hozzá, melyeket a valóság, fájdalom oly igen gyakran megtépáz s szerte foszt.

Egy alkalommal, midőn ennek a veszedelmes évszaknak, mely megejt a szívet és olyan gyönyört nyújt a szemnek, de olyan nagy ellen-sége a fiatalságnak, a pénztárczáknak és a poros hitelező könyvek tartozik lapjának, a vége közeledett s az éjhomály finom fátyol-lepe be borította a Malar-tó mellett: elterülő várost; két fiatal bohó gyermek ácsorgott kint a Skeppsholm partján, ostoba ábrándozásokba merülve a felett, hogy lehet boldog, megelégedett családi otthont teremteni a semmiből.

Mélyen beletekintettek egymásnak könyvtől nedves szemébe s ott látták a szemtükörben nem csupán ösmagukat, hanem egy sárgára festett kis házikót is egy kis vidéki városban, kis kerttel övezve, két boldog halandóval benne, továbbá fákkal és illatos virággyakkal az ablakok előtt.

E perczen azonban korántsem sóvárgott a lelkük a virágok után, mert pirban égő arcukról és boldogságtól kigyult szemekből is a tavasz illata áradt szét körülöttük s már is úgy érezték, mintha csupa rózsák és violák közt vinne utjuk tovább az életben.

dőztettek és 7600 koronára rúgtak, mely összeg tekintve a talapzat méreteit, finom kidolgozását, bronzdíszét nem mondható soknak. A bronzczimereket a budapesti *Beschorner* czég öntötte, a szobrász munkát *Tóth* István rajzai után a *Baldas* és *Fehér* fővárosi kőszobrász czég szolgáltatta. Ugyanezen czégre vannak bízva az új királyi palota szobrászmunkái is. Nagy dicséretet érdemel a plasztikus díszítések pontos, lelkiismeretes kivitele, mely némely helyen márvány-munkára emlékeztet. Ki kell emelnünk főleg a rozetták és akantusz-levelek gyönyörű kidolgozását.

A dicséret oroszán része azonban kétségkívül a derék művészt illeti meg, a ki nemrég aratott szülővárosában Szombathelyen Horváth Boldizsár meglepően természetű szobrával megérdemelt diadalt. Adja Isten, hogy még sokszor jöjjön Váradra művészi alkotások dolgában, hiszen nekünk nemcsak sok, szobrot érdemlő nagyjaink vannak, de Maecenasaink is, kiknek áldozatkészségére méltán számít a művészet és a haza.

Ha szabad szerény óhajításainknak kifejezést adni, a szép szoborról eszünkbe jut annak az áldott emlékeztető nagy férfinak neve, ki 1888-ban az új szobor megáldása alkalmából ihletett beszédet mondott s ki bizonyára megérdemelné tőlünk, hogy ércalakját megkoszoruzzuk — Nogáll püspökké. Tudjuk mi azt, hogy van neki sok örök emléke, a többek között a szép intézet díszes épülete a Réten, de az ő szépért nagyért lángoló lelke szinte követeli a művészi megörökítést. Nekünk ezt is eszünkbe juttatja a szép lélekemelő szobor ott a Széchenyi-téren.

UJDONSAGOK.

Régészeti és történelmi muzeum. (Schlauch-park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3-5 10 kréért. Kedden és csütörtökön d. u. 5 óráig 20 kréért. Más időben 50 kr.

* **Az új segédpüspök.** Első cikkünk foglalkozik részletesen az új váradai segédpüspök kinevezésével. Itt csak arról akarunk megemlékezni, hogy a processus informativus, mely a bécsi nunciaturán meg végbe e hó 21-ére, csütörtökre volt kitűzve, de közbejött körülmények miatt néhány napi halasztást szenved. *Radnay* Farkas az új segédpüspök tegnap Nagyváradról elutazott és csak a processus megtartása után fog visszaérkezni Nagyváradra.

* **A főispán hivatalos uton.** Dr. *Beöthy* László főispán Vaskóhóra utazott, a főszolgabírói hivatal megvizsgálása céljából.

* **Erzsébet királyné emlékére** a nagyváradai községi polgári leányiskola növendékei kegyelettel ünnepelték meg. Az intézet tanári karán kívül *Rimler* Károly h. polgármester, *Gramma* Döme h. tanfelügyelő és nagyszámú ünneplők voltak jelen, úgy hogy a gyász és nemzeti színi kárpittal díszített terem színültig megtelt. A sikerülten összeállított programot a Szózat zárta be. A Petőfi-önképzőkört pedig méltó dicséret illeti, hogy így őszinte honleányi szívvél adóztak a boldogult királyné emlékének.

* **Petroleum áldozata.** *Müller* Abrahám fogadott leánya *Brenner* Veron még folyó hó 15-én esti 5 óra tájban, az asztalon álló petroleum lámpát felöntötte és súlyosan összeégett. Részesült ugyan orvosi segélyben, de daczára a gondos ápolásnak, a 10 éves lányka tegnap égési sebei következtében kiszenvedett.

* **Adományok az Erzsébet árvaházra.** Az Erzsébet leányárvaház épületének leégése mind szélesebb körben a jótékony egyesület felé fordítja az irgalmas szíveket. A tűzveszedelem által okozott károk csökkentésére tegnap is több adomány érkezett a nőegylet érdemduos elnöknőjének kezeihez. A nagyváradai Bazársztal-társaság részéről annak elnöke: *Mezey* Mihály kir. közjegyző 100 koronát és *Kiss* Károly kereskedő 2 rud szappant küldött az árvaház részére. *Kiss* Károly ugyanis értesült arról, hogy a tűz alkalmával az árvaház padlásán nagy mennyiségű szappan is elégett.

* **Mérnökök összejövetele.** Van szerencsém a mérnök és építészek társasága i. t. tagjainak ez uton is szíves tudomására hozni, miszerint f. hó 21-ére azaz csütörtök délután fél 3 órára a fenékgátak megszemlélésére tervezett kirándulás összejövetele helye a városi mérnöki hivatal lesz, a honnan kocsin indulunk a helyszínére. — Tisztelettel kérem, szíveskedjenek teljes számban megjelenni és a tervezett tanulmányi kiránduláson részt venni. Kartársi üdvözléssel: *a titkár.*

* **A város közvilágítása.** Nagyvárad város közvilágításának kérdése most már teljesen megérett arra, hogy valamely irányban döntsön a város. A gázgyárnak ugyanis felmondta a város a szerződést és a hátralevő idő oly rövid, hogy ha tavasszal nem kezdik meg az építkezést, nem készülnek el vele a szükséges időre. A budapesti villamossági társaság igazgatója által adott vélemény, mint már irtuk, sokban eltér a *Hollós* József kir. főmérnök véleményétől s ezért a polgármester-helyettes kiadta azt a kir. főmérnöknek, aki már elkészítette újabb véleményét. Ma, szerdán délután a közvilágítási bizottság együttes ülést tart a városi tanácssal, amelyen *Hollós* József kir. főmérnök előterjeszti újabb szakvéleményét.

* **A világ legnagyobb erdősége.** Európa összes erdeinek területét körülbelül háromszáz millió hektárra becsülik. Észak-Amerika legnagyobb erdeje Quebec és Ontario vidékén északon a Hudson-öböl és Labrador felszigetig terjed; a hossza 3750, a szélessége 1600 kilométer. Dél-Amerikában az Amazon folyam völgyében és Brazília északnyugati részében vannak óriási erdőségek. Az egyiknek terjedelme 3300, a másiké 2000 négyzet kilométer. A legnagyobb erdő, a melyről idáig tudunk, Közép-Afrikában van. Ez a rengeteg a Ganaa völgyétől a Nilus forrásáig nyúlik. A hosszúságát idáig még nem mérték meg, de a szélessége északtól délre 4800 kilométer. Hatalmas őserdő van déli Szibériában is, amely az Ob folyótól nyugatra az Indigarka völgyéig keletre az Olenek medréig terjed. A hosszúsága 4800, a szélessége 2700 kilométer. Mind e rengeteg erdőség legnagyobb része fenyves, a fák, a melyek olyan sűrűn állanak egymás mellett, hogy alig lehet közéjük hatolni, ötven méter magasságuk és az erdőnek több ezer négyzetkilométernyi olyan része van, a melynek a földjére ember még soha nem tette a lábát.

* **A félmillió sikkasztó.** *Kecskeméthy* Győzőnek még mindig nincs nyoma s mindinkább valószínűbb lesz, hogy immáron kézre nem kerül. A detektivek nagyrésze is visszatért rendes munkájához s csak a vizsgálatot vezető rendőrtanácsos mellő állandóan kirendelt két titkos rendőr dolgozik az ügyben. Ma különben gyanuba fogták *Kecskeméthy* Győzőnek egyik jó barátját. Ez a fiatal legény heted napja elhagyta a fővárost és hozzátartozói nem tudják, hova utazott. A rendőrség, a mely különben mindazokat szemmel kíséri, a kik *Kecskeméthy* Győzővel érintkeztek, ennek a lezujabban gyanuba fogott ifjunak a személyleírását tegnap szintén eltelegrafálta minden

irányban, de ki tudja, vajjon nem téves-e ez a nyom is. Kecskeméthy Győző szüleirol ma újabb adatokat kaptunk. Kecskeméthy Győző apjának első felesége Kovács egykori veszprémi püspöknek édes nővére volt. Ennek halála után az öreg Kecskeméthy, a ki már akkor is közel hatvan éves volt, feleségül vette a gazdasszonyát és Veszprémből Sümegre költözött. A sikkasztó ebből a második házasságból származik.

* **A csendőrök szaporítása.** A derecskei főszolgabíró értesítette Biharvármegyét, hogy a derecskei csendőrörsöt néhány csendőrrel meg-szaporították. Ez a szaporítás azért vált szükségessé, mert a közbiztonság a környéken nagyon meglazult. Különösen a merényletek gyakoriak.

* **A kir. tanfelügyelőség helyisége.** Már korábban felmerült az az eszme, hogy a kir. tanfelügyelőség hivatalos helyiségét a vármegyházánál helyezték el. Jelenleg Sipos Orbán kir. tanfelügyelő lakásán van a hivatal elrendezve. A belügyminiszter felelevenítette most ezt a régi kérdést. Leiratot intézett Biharvármegyéhez, a melyben kijelenti, hogy a közoktatási miniszterrel történt megállapodáshoz képest azt óhajtja, hogy a kir. tanfelügyelőség a vármegyei székházban helyeztessék el. Ezzel szemben a vármegye évenként 400 koronát kapna a kultuszminisztertől. 1876-ban már foglalkozott a vármegye közgyűlése ezzel a kérdéssel, kéri a miniszter, hogy most újból vegyék elő ez ügyet. — Az egész dologból azonban a legjobb akarattal sem lesz semmi, mivel a vármegye székházában nincsen rendelkezésre álló helyiség.

* **Razzia.** Tegnap éjjel rendőrségünk razzia-tartott, mely alkalommal 16 foglalkozás nélküli egyén került hurokra. A jó madarak valamennyien Dácsin Péter korcsmájában voltak, kiket azonban Dácsin nem akart kiadni a rendőröknek, gátolta őket kötelességük teljesítésében, sőt szidalmazta is, miért is Dácsin ellen kihágási eljárást helyeztek folyamatba. A jó madarakat pedig egy kis ingyen kosztra helyezték el a tolonczházban.

* **Egy derék öreg ur halála.** Mély részvétellel értesültünk egy derék öreg ur: Majorfi Lajos körösladányi postamester haláláról. Az elhunyt 70 évet élt s temetése ma, szerdán délelőtt lesz. A család által kiadott gyászjelentés a következő:

Majorfi Lajosné szül. Szakszó Antónia, Majorfi Francziska, Majorfi Mária és számos rokonok a legmélyebb fájdalommal jelentik a jó férj, testvérnek és rokonnak Majorfi Lajos m. kir. postamesternek, élete 70-ik, boldog házassága 21-ik évében folyó hó 18-án éjjel 2 órakor, hosszas szenvedés és a halotti szent-ségek ájtatos felvételé után történt gyászos elhunytát. A megboldogultnak hült tetemeit f. hó 20-án d. e. 10 órakor fogjuk a róm. kath. egyház szertartásai szerint a körösladányi temetőben örök nyugalomra helyezni. Az engesztelő szent mise-áldozat pedig e hó 22-én délelőtt fél 9 órakor fog a körösladányi plebánia-templomban az egek Urának bemutatni. Mely végtisztességre a megboldogultnak rokonait, barátait és ismerőseit tisztelettel meghívjuk. Körösladány, 1901. évi november hó 18-án. Nyugodjék békével!

* **A biztosító társaságok és a tűzoltók.** Az kétségtelen, hogy a tűzoltók a tűzveszélyeknél kifejtett működésükkel tetemes hasznot hajtának a tűzbiztosító társaságoknak. Ezelőtt pár évvel már felmerült Nagyváradon az az eszme, hogy a biztosító társaságok bizonyos összeggel járuljanak a tűzoltó intézmény fenntartásához. Az eszme azonban elaludt. Kolozsvárott most került felszínre ez a dolog s valószínűleg ott keresztül is viszik. A polgármester elnöklete alatt tartott gyűlésen a biztosító társaságok képviselői konstatálták, hogy a tűzoltó egyeslet fo-

kozottabb anyagi támogatásban részesítendő, hogy fontos hivatásának teljesebb mértékben megfelelhessen, a mi első sorban a tűz ellen biztosító társaságoknak áll érdekükben. Ki is mondták egyhangulag, hogy igazgatóságaiknak előterjesztéseket tesznek arra nézve, hogy mindenik intézet jövedelme arányában évente bizonyos összeggel hozzá járuljon. — Talán Nagyváradon is elővehetnék újból ez az ügyet. A tűzoltó intézmény fenntartása a városnak tetemes összegbe kerül, csak igazságos, hogy ehhez a biztosító társaságok is hozzájáruljanak.

* **Csokoládé után pipa.** Örülhetnek az angol katonák Transzvámban. Jön a kriszkindli nemsokára. Tavaly csokoládét kaptak, a mi nem volt rossz ötlet, mert tudvalevőleg sztiptikum és csokoládéval elejét akarták venni annak, hogy az angol katonák még jobban futhassanak, mint annak előtte. Az új királyné más dolgot eszelt ki. Pipát küld nekik, amelynek kupakján az ő monogramma fog tündökölni ezüstből. Így legalább bizonyos, hogy a jó katonák fényes kitüntetésben részesülnek, mert a londoni miniszterek kupaktanácsa tudja, hogy mit tesz. A pipa szimboluma akar lenni annak, hogy Chamberlain urnak annyi reménye füstbe ment, sőt talán még több más célja is van. Az, hogy a tömérdek elfogott búr marha husát a pipafüstön füstöljék meg és hogy az ellenséget megtévessze. Napiparancsban adják majd ki az angol ezredeknek, hogy egyszerre gyujtsanak pipára, a mi az ellenséget arra készíti, hogy rendetlen futásban meneküljön, mert lőporfüstnek nézi a sok pipa füstjét és szörnyen megijed, látva az óriási füstfelhőt. Mint értesülünk, Kitchener és a többi tábornok diszpipát kapnak. A pipa sokkal nagyobb lesz, mint a közkatonáké és aranyból lesz a kupakja. Az aranykupakot még csak értjük, mert hát a harácsoló sok tábornok pénzze teheti, de minek a nagy pipa? Az angol tábornokok eddig megmutatták, hogy nagyon kevés a vágott dohányuk, azután meg eddig is annyi füstöt fujtak a kormány szemébe, hogy az teljesen megvakult tőle. Ha már most nagy pipát kaptak, valószínűleg beáll az az eset, hogy a füst egészen el fogja szédíteni őket és az angol kormányt. A pipában pedig annyi nikotin marad, hogy az angolok a méregtől elpusztulnak. Kár azokért a szép pipákért. Adjanak nekik inkább hazabocsátó levelet.

* **Blassek kompanistája.** Pár nap előtt itt városunkban hurokra került Blassek Istvánra a vallatás folyamán egész sereg betörés bizonyult rá. Egyik fényes tettének, az új-palotai templomrablás tárgyában a tegnapi nap folyamán megejtett további nyomozások szeretett barátjának, Szabó Istvánnak tetteit hozták napfényre. E jó madár nevéhez ugyanis egész sora fűződik a betöréseknek, rövid pályafutása alatt öt templom betörés és több más büntény bizonyult reá. Midőn reá akarták bizonyítani, hogy az új-palotai templom betörésnél Blassek társa volt, alibijét fényesen igazolta, bevallván szerényen, hogy azon éjjel két betörést követett el. Jó barátok voltak, a rabkoszton még jobban össze barátkozhatnak.

IRODALOM.

Fabiola, mint dráma.

A keresztény szellemű irodalom egyik remekét Wiseman angol bibornok művét dráma-vá alakították át. A művet mindenfelé elismeréssel fogadják.

Egy német katolikus folyóirat a »Stimmen aus Maria Laach« a következőket írja: »Wiseman Fabiola« című halhatatlan regényéből Commer Klara a legkedvesebb nevek egyikét választá ki és középpontjává tette a drámai képek sorozatnak. Eénk állítja Fabiolát, a művet; de büszke római nemes nő, amint egyik rabszolganő; a keresztény Syra szerénységével, az igazság er-jével és imájával lassan-lassan a keresztény hitre téríti. A szerzőnő célja kétségkívül az volt, hogy a legen-

dát az iskolai színpad számára átalakítsa, — és e célját el is érte... Erdekfeszítő drámai bonyodalmak persze nem találhatók benne; a képek inkább történeti összefüggésben állnak egymással. Az irány, bár egyszerű, mégis gördülékeny és nemes. A mű nem lép ugyan fel a szorosan vett dráma igényével, de azért színrehozatala azon vonzó erőnél fogva, melylyel bír e legenda és a költői keresztény szellemtől fogva, mely át-lengi, bizonyára épületes és áhitatkeltő hatással lesz.

Most, mikor nemsokára metszik a fenyő-galyakat és jön a Jézuska, a mi zárdáinkban készítenek a karácsonyi ünnepekre, felhívjuk figyelmüket Fabiolára, erre a remek drámára, mely teljesen megfelelő az ilyen ünne-pélyre, nemcsak, mert mély vallásosság árad minden sorából, hanem azért is, mert még most nálunk újdonság.

Huber Lipót derék munkát végzett. Fordításán, ha a szerző nevét nem olvasnók, azt hinnénk, hogy magyar termék. Melegen ajánljuk a leányiskolák figyelmébe. *Kapható Kalocsán a szerzőnél; ára 70 fillér.*

Néppárti naptár. Ezen címmel diszesen kiállított, gazdag tartalmu naptár jelent meg az 1902. évre. A szokásos naptárrészen kívül egész sereg közérdekű és közhasznu szépirodalmi és tanulságos közlemény van Zichy Nándor gróftól, Simon M. Péteről, Sziklay Lajostól, Vándor Páltól, Beregi Sándortól, K. Nagy Sándortól, Auer Istvántól, ifj. Zichy János gróftól, Takács Gedeontól stb. Gazdag képsorozat és adomatar egészíti ki a naptárt, amely 80 fillérért a budapesti néppárti irodá-ban megrendelhető. Tíz drb. 6 kor. 80 fill., 50 drb. 33 korona, 100 drb. 64 korona és 500 db. 316 korona. Ajánljuk a pompás naptárt olvasóink figyelmébe.

EGYESÜLETEK.

A nőegylet gyűlése. A »Biharmegyei és Nagyvárad Nőegylet« választmányi tagjait és védhölgyeit van szerencsém a f. óvi november hó 23-ik napján d. u. 4 órakor az elöök lakásán tartandó választmányi ülésre meghívni. Nagyvárad, 1901. évi november hó 19-ik napján. Özv. báró Gerliczy Félixné, elnök.

SZINHAZ.

HETI MŰSOR.

Szerda: Zaza. Itt először.

Csütörtök: Zaza.

Péntek: Három pár cipő.

Sombat: Boszorkányvár.

Vasárnap: Cyrano de Bergerac.

Székely Iren Budapesten.

Fényes sikerrel vendégszerepel Budapesten a mi színházunk büszkesége, mindnyájunk kedvence, Székely Iren. A tegnapi lapok mind elhalmozzák dicséretekkel, a mire csak büszkék lehetünk, de egyuttal reményüknek adnak kifejezést, hogy rövid időn belül a Népszínházhoz fog szerződai, a minek azonban mi nagyváradiak egy cseppet sem örülnénk. A kitűnő primadonna tudtunkkal 1903. Virágvasárnapjáig van Nagyváradhoz kötve s így »rövid időn belül« bajosan távozhatik; sőt erős megyőződésünk, hogy a közönség szeretetének eddig tapasztalt megnyilatkozásai tovább is Nagyváradon fogják tartani.

A fővárosi lapok következőleg írnak róla:

Budapesti Hirlap: A »Czigánybáró« mai előadásán Székely Iren, a nagyvárad színház primadonnája énekelte, mint vendég, Szaffi sze-

repít. A fiatal művész érdekes színpadi megjelenés, temperamentumos, kifejező a játéka, s tisztán, világos tagolással beszél. Mai sikerét azonban mégis csak hangjának köszönhet. Ritka szép, tömören csengő, minden regiszterben egyformán fejlett s kitűnően iskolázott mezzoszoprán hangja van. Ennek az organumnak szűkek az operett korlátai. Székely Irént tudása, tehetsége és hangja az operára predestinálja. Mai szereplésének zajos külső sikere volt. Minden énekszámát megismételték, a fölvonások után ötször-hatszor a függöny elé tapsolták s elhalmozták virággal. Székely Irén csütörtökön folytatja vendégszereplését a »Boszorkányvár«-ban.

Pesti Napló: A magyar vidéki színeszethek évek óta egyik legnagyobb ékessége Székely Irén. Ritka szép hangjához hasonló alig van a hazai operett-színpadon; szinte érthetetlen, hogy e kiváló művésznőt még mindig nem köti állandó szerződés az egyik fővárosi színházhoz. A Népszínház, mely primadonnáit pihentetni akarván, Székely Irént most két vendégszereplésre Budapestre hívta, nagy hála kötelezte le mindazokat, a kik a nemes és igaz ének-művészetnek barátai. Székely Irén ma este lépett föl a »Czigánybáró«-ban mint Szaffi; sikere szokatlanul nagy és megérdemelt volt. A közönség alig telt be hangjának fényével és zománczával; viharosan megtapsolták és majdnem minden énekszámát megismételték. A mai est után még fokozottabb érdeklődéssel várják második fellépését a »Boszorkányvár«-ban.

Budapesti Napló: Székely Irén elsőrangú énekesnő, ritka szép és erős ének organummal. Enekét halgatva, önkénytelenül felvetődik az emberben a következő kérdés:

— Hogy lehetséges az, hogy az Opera vezető emberei folyton azt hangoztatják, hogy egy hazai ensemble-t óhajtanának összehozni s egy ilyen kiváló énekesnő éveken keresztül sétál egyik vidéki színpadról a másikra anélkül, hogy az Andrassy-uti sphynxes portáiban eszébe jutna valakinek ez a kiváló és becses magyar énekesnő? Mert Székely Irén erőteljes és gyönyörű ének-organuma, sőt még játéktechnikája is az operai színpadra valósággal predestinálja. Az operettre valósággal sok a hangja, — mikor az operett-színpadon ma olyan kétségbeesítőleg kevés hanggal beéri a közönség. Ezek után szinte fölösleges mondani is, hogy a vendégművésznek remekül énekelte Saffit s hogy a közönség a legnagyobb tetszéssel fogadta. Zajos meleg tapsok kísérték a nagyváradi primadonnát végig az egész estén ugyanarra, hogy a második fölvonás után még a vasfülgöny kis ajtaja is megnyílt a vendégművész számára. Sikere tehát a legteljesebb s nagyon rossz jósoknak kellene lennünk, ha csalódnánk abban, hogy ez az énekesnő végre is meg fogja találni útját a M. kir. Opera színpadára. Mert hát ezt a becses erőt egyszer csak mégis észre kell venni az Andrassy-uti — Sphynxeknek.

Pesti Hírlap: A »Czigánybáró« Szaffi szerepében vendégszerepelt ma este a Népszínházban — mindenestre szerződöttség céljából — Székely Irén kisasszony, a nagyváradi Szigligeti-színház jeles primadonnája. Gyéren látogatott ház, de meleg rokonszenv, majd pedig lelkes elismerés fogadta a kisasszony bemutatkozását. A legkellemesebb meglepetésről kell számot adnunk, a midőn a mai vendégszereplést méltatjuk. Régi ismerősünk a kisasszony, egyike azon — sajnos, kevés számú — valódi tehetségeknek, akik a magyar muzsa nívóját magasra emelik, dicsőséget szerezve a magyar művészetnek. Első klasszisu hangja valóságos fizikai gyönyört kelt tömör csengésével. Szinte csodálkozunk, hogy a Népszínház, amely ugyan gyakran szeret experimentálni csalogka trükkökkel, mindezideig nem igyekezett ezt a jeles erőt tagjai sorába nyerni. Ami azonban késett, az — a mai bemutatás után bizton reméljük, mihamarabb teljesülni fog.

Egyetértés: Régóta nem hallottak a népszínház falai primadonnái ajkáról olyan éneket, mint ma este. Az általános hangtalanság után, mely a Népszínház ez idő szerinti ünnepelt és kevésbé ünnepelt primadonnáinak kegyetlen fogyatkozása, ma este — egyelőre csak vendégként — egy igazi énekesnő lépett fel, a ki nek van hangja és aki tud is

énekelni. A vendég: Székely Irén, a nagyváradi Szigligeti-színház tagja, a »Czigánybáró«-ban lépett fel. Hangja, igaz, hogy egy kissé éles és nem a legkellemesebb timbre-ű, de erős, nagyterjedelmű és jól iskolázott. Játékában elegendő a temporementum, mozdulatai ruganyosak és biztosak. A közönség nagyon melegen fogadta, nyílt zinen és a felvonásvégeken elhalmozta tapsaival.

Görög rabszolga. A tavalyi idény egyik legnagyobb sikerű darabját, a Görög rabszolgát adták tegnap, kevesebb számú közönség előtt, mint tavaly, de épp olyan szép sikerrel. Amon Margitnak egyik legszebb tavalyi diadala éppen a Görög rabszolgájában volt; ugyanazzal az igazi művészettel tánczolt, énekelte és játszott tegnap is és ugyanazzal a lelkesedéssel fogadták tegnap is. Kijutott a tapsokból Füredinek, Pintérnek, Székely Annának s az ügyesen betanított énekkarnak is. Bérczi ügyes Heliodorus volt. Lányi pedig kedves tánczával aratott tetszést.

Változás a műsorban. Székely Irén, ki olyan páratlanul fényes sikert aratott, most mint a népszínház vendége, arra kérte táviratban Somogyi igazgatót, hogy további vendégszereplése miatt halassa el a hétről Faust előadását. Az igazgató teljesítette a művész kérését, de gondoskodott arról, hogy a műsorváltozásért kárpótlást nyújtson. Pénteken ilyenformán a »Három pár cipő« kerül színre az operett személyzet legjobb erőivel. Szombaton a »Boszorkányvár«-at adják elő a színházban, melynek Coraliejében a hétfőinél is előre láthatólag nagyobb sikert arat Székely Irén ma este a Népszínházban. Ebben a szerepében lép föl tehát a vendégszereplése után itthon először a művész. Az igazgatóság fölkereste Pethes Imrét, a temesvári színház kiváló tagját »Cyrano de Bergerac« eljátszására. Ha Pethes a fölkerésnek elegek tehet, akkor vasárnap és hétfőn gyönyörködhetünk újra Rostand remekében, melyek legelső és legjobb kreálójá Pethes.

Vörös talár. Brioux nagyhatású darabját nagy érdeklődéssel várja Nagyvárad színház látogató művelt közönsége. A »Vörös talár« Brioux legerősebb témájú színművei közül való s hatására nézve valamennyi között a legkiválóbb. Abban az esetben, ha Pethes Imre vasárnap nem játszhatná el Cyránót, már hétfőn és kedden színpadra kerül Brioux darabja. Vasárnap ez esetben K. Hegyesi Mari asszonynak, a színház kiváló vendégművészeinek föl-leptével a »Czigány« kerül előadásra. A »Vörös talár« fő női szerepét szintén K. Hegyesi Mari asszony játssza.

Zaza. Ma, szerdán kerül először színre ez a nagyérdemű újdonság, melynek czimszerepében egy nappal később Rajane asszony fog bemutatkozni a Víg-színházban. Nagyváradon P. Szép Olga játssza Zaza fárasztó szerepét, kivül részt vesz a darabban az egész drámai személyzet. Az érdekesítő újdonságot, mely előreláthatólag itt is megteszi a hatást, Peterdi Sándor rendezi.

MULATSÁG.

Colon estély a Zöldfában. A helybeli középiskolák ifjusága Meluch Lajosné és Kovács Tivadar balletmester vezetése alatt, folyó évi november 23-ától kezdődőleg, hat egymásutáni szombaton, a Zöldfa-szálloda dísztermében gyakorló colon-estélyeket rendez. A fáradhatatlan és az estélyek sikerülté tételéro minden lehetőt elkövető rendezők a mai nap folyamán küldik szét a meghívókat.

Szigligeti-Színház.

Folyószám 54.

Idénybérlet 52.

Nagyváradon, szerdán, 1901. nov. 20-án

Z A Z A.

Színmű.

S Z E M E L Y E K :

Dufresne Bernard, kereskedő	—	Szarvasi Sándor
Cascart, énekes	—	Pataky Béla
Bussy	—	Bognár János
Michelin	—	Dési Alfréd
Malardot	—	Füredi József
Lortigon	—	Bérczi Gyula
Auguste, pinczér	—	Csatár Győző
Zaza	—	P. Szép Olga

HELYARAK: Nagypáholy 7 fr. földszinti és első emeleti páholy 6 frt. Másodemeleti páholy 4 forint. Zsólye 1 frt 50 kr. Kőrszék 1 frt 20 kr., Támlaszék 1 frt. Erkélyülés 1-ső sor 60 kr., közép 2-ik sor 50 kr., Erkélyülés oldal 2-ik sor 40 kr. II. emeleti zártzék 30 kr. Földszinti állóhely 50 kr., Diák és katonajegy a földszintre 30 kr. Karzati állóhely 20 kr. Egy színlap 10 kr.

Kezdeté 7 órakor, vége 10 órakor.

Jegyek előre válthatók d. e. 10-től 12 óráig, d. u. 3-tól 5-ig. Esti pénztárnyitás fél 7, vasár- és ünnepnapokon este 6 órakor.

Holnap csütörtökön, nov. 21-én

Z A Z A.

Színmű.

REGÉNY-CSARNOK.

A Polanieczki-család.

Irtá: Sienkiewicz Henrik.

22.

S a fogadó-terem ajtaján keresztül Polanieczki hangokat hallott, s az élénk beszélgetés egyes szavai áthatoltak hozzá. Azonban egész figyelmét az ügyvéd őseinek képsorozatára irányította, a szoba sötét falainak díszére. Magas állású hivatalnokok, vitéz katonák, püspökök, bíbornokok. Maszkó barátai ugyan kétkedőleg beszéltek ezen családi képek autentikus voltáról. Különösen egy tiszteletreméltó abbé szolgált Bukacki csipős érczeinek czéltáblául. Maszkó nyugodtan türe az éleződést. Elhatározta hogy állást foglal a világban, hogy erőszakosan elhiti a társadalommal családjának előkelőségét, egyéni kiválóságát s elismerést követel, genialis képességeiért. Tapasztalatból tudta, hogy az a társaság, a melyben élni kíván, nem eléggé őszinte, vagy erélyes ahhoz, hogy fönhangon tiltakozzék a merész követelések ellen. Ő nem volt ezeknek hijával s mivel tagadhatatlanul kiválóan értett az üzletekhez, jogosan remélhette, hogy előbb-utóbb magas fokot érhet el a társadalmi lajtorján.

Polanieczki Maszkót eleinte utálta, s ezt nyíltan ki is mutatta. De végre megszokta őt s Maszkó olyan előzékenységet tanúsított irányában, a melylyel alig dicsekedhetett ember. Lehet, hogy éleslátása megértette vele, hogy Polanieczki egyenes, de heves természetével szemben kellemetlen következményeket vonhat maga után a nagyvási hőbort. A naponkénti érintkezés folytán lassanként hozzászótkak ahhoz, hogy elnézzék egymás gyengéjét.

Most is, miután kikísérte látogatóit, tart karokkal sietett elébe. Lázva szokásos komolyságát, minden tettetés nélkül, jó czimbora módjára beszélgetett vele.

— Barátom, azok az asszonyok! — kiáltott föl. — Mennyi vesződség van velük! Ezek példának okáért, kezeim közzé tették le megtakarított pénzecskéjüket. Pontosan fizetem kamataikat, de hetenkint, legalább egyszer fölkeresnek, hogy kifejezzék aggodalmaikat:

— Hátha váratlan földindulás lenne? . . . Hátha kitörne a háború? . . . Ha az anarchisták levegőbe röpítenék Párist és Londont? .

Mi történne akkor? ... Tökéjük veszélyeztetve lenne-e?

— Ertem, hogy unja ezt! — szakította félbe Polanieczki. — De az üzlet végett jöttem.

— Mindenekelőtt megisszuk a teánkat!

S mialatt a samovár körül foglalatoskodott, Maszkó folytatta:

— Nyugodt vagyok, hogy a mit mondok, köztünk marad. Megnéztem a telekkönyvet. A betáblázott tökének fölzsabeditása nehezen fog menni, de nem lehetetlen. Semmi esetre sem tekinthető veszett pénznek. De minekutánna utazással, levelezéssel, esetleges peres eljárásokkal fog járni a dolog nem vállalhatom át teljes értékben. Fölajánlom önnek a töke kétharmadát, három részletben, egy év leforgása alatt.

Polanieczki figyelmesen végighallgatta s néhány pillanatnyi habozás után így felelt:

— Elhatároztam, hogy habár veszteséggel is szabadulni fogok ettől a kölesöntől. Elfogadom tehát ajánlatát. Mikor fizeti tehát az első részletet?

— Mához három hónapra!

— Ezen esetben a pénz fölvételére fölhatalmazom Bigielt, üzlettársamat, mert mint tudja, elutazom.

(Foly. köv.)

TAVIRATOK.

Uralkodó családunk öröme.

Bécs, nov. 19. (Saj. tud. távirata.)
Mária Valéria királyi hercegasszony ma reggel leány gyermeket szült.

Adakozatok az Erzsébet-szobor alapra.

Bécs, november 19. Az Erzsébet-szobor bizottsága ma felhívást bocsátott ki, amelyben Bécs lakosságát a szoboralap javára adakozásra szólítja fel. (M. T. I.)

Rablógyilkosság az ebersfeldi erdőben.

Budapest, nov. 19. (Saját tud. táv.)
Stájerországban a beton munkálatoknál három magyar munkás dolgozott, kik márcziusban, miután a dolog véget ért, ethatározták, hogy haza jönnek. Miserák Mihály és Wilczek Ernő részegesek voltak, Lőcsey Pál ellenben takarékos. A mint hazafelé igyekeztek, Miserák és Wilczek összebeszéltek, hogy majd az uton megölik Lőcseyt és elszedik a kis pénzcsékjét. A harmadik napon az ebersfeldi erdőben április hó 1-én végre is hajtották tettüket. E gáztettök miatt a mai napon megtartott esküdtszéki tárgyaláson Miserákot 15 évre, Wilczeket 12 évre ítélték.

A búr háború.

Brüsszel, nov. 19. A „Petit Bleu” szerint londoni magántáviratok azt jelentik, hogy Oranje szabadállam elnökének feleségét és öt gyermekét minden megokolás nélkül száműzték Dél-Afrikából és az elnököt megrongált egészségével nem törődve, egy Európába menő hajóra tették őket. (M. T. I.)

Megzavart családi béke.

Budapest, nov. 19. (Saj. tud. táv.)
Amsterdamban Vilma hollandi királynő és férje között, a férj adóssága miatt heves jelenetek játszódtak le. A királyné görcsökben összeesett s a herceg pedig dühösen elutazott s még jelenleg sem tért vissza.

A törökországi nagykövet szabadságon.

Konstantinápoly, nov. 19. Calice báró osztrák-magyar nagykövet ma délután szabadságra ment. A pályaudvaron megjelentek az összes diplomáciai képviselők főnökei, msgré Bonetti pápai delegátus, a szultán és a porta képviselői és a konstantinápolyi osztrák-magyar kolónia legkiválóbb tagjai. A nagykövet távollétében Braun báró követségi tanácsos lesz a nagykövetség ügyvivője. (M. T. I.)

KOZGAZDASAG.

Nagyváradí hetivásár.

Vásári árjegyzék a nagyváradí piacon 1901. nov. hó 19-ik napján tartott vásárban eladott természetények és élelmiszereknek.

Tiszta buza: 15.40—14.80. Kétszeres buza 12.80—12.—. Rozs 12.40—12.—. Arpa 10.80—10.40. Zab 13.20—12.80. Tengeri: 8.40—8.—. Borsó 36.—. Lenese 40.—. Bab 13.60. Köleskása 23.50. Burgonya 3.20. 100 kiló lángliszt 28.50. zsemlyeliszt 28.—. fehérkenyér liszt 27.50, barnakenyér liszt 24.50. széna fuvarral 5.80, szalma 1.10 Szalonna 102.—, 6 kiló zsup-szalma —16, 150 dkg alom-szalma —10. 1 köbm. bükfa 6.50, tölgyfa 6.—, cserfa 6.70, 100 kiló marhahus —.96, öntött gyertya —.84 Lámpaolaj —.78. 1 liter ó-bor 1.—. Uj-bor —.68. Pálinka —.72, Szilva-pálinka 1.80, Szesz 2.—. 1 mm. kősó 21.50, nyers fagyú —.48. olvaszt. fagyú 68.—, szappan 46.—, mosott birka gyapjú —.—. magyar gyapjú —.—. Egy hektoliter óbor 60.—, új bor 34.—, mész 2.—, kemény faszén 3.60, puha faszén 3.20 kendermag 25.—. köles 10.—. repce —.—, dió 30.—, mogyoró —.—, aszalt szilva 40.—. Egy kilogramm savanyu káposzta —, ezalona 1.28, sertéshus —.96, juh-hus 64, veres hagyma 12, fog hagyma 44, bors 2.20, paprika 2.40, barnakenyér 20. Egy liter kőolaj 44, mm. büköny —.—, 1 mm. luczernamag —.—. 1 mm. lóheré —.—, 1 mm. burgondi —.—.

Marha ártáblázat 1901. nov. hó 19-ről. Egy pár első rendű jármás ökör 640—710, egy pár másodrendű jármás ökör 540—600, egy pár harmadrendű jármás ökör 260—500, 1 drbfejős tehén 110—240. 1 drb vágó ökör 250 kgr. 160—240. 1 drb vágó tehén 150 kgr. 120—180. 2 drb. veres borju 36—54, 1 drb. fél éves borju 44—56, 1 drb egy éves borju 46—74, két éves borju 70—230. 1 drb hizott sertés 74—130, 3 ár fél éves 34—38, 1 pár egy éves sertés 44—70, 1 pár két éves sertés 76—120. 1 drb igás ló 180—240, 1 pár ökrbőr 40—52, 1 pár tehénbőr 26—36. 1 pár bojubőr 10—22, 1 pár lóbor 10—20.

Forgalmi kimutatás 1901. évi nov. hó 19-ről. Tiszta buza körülbelül 840 hltr, kétszeres buza 200 hltr, rozs 500 hltr, árpa 130 hkl. zab 150 hltr, tengeri 630 hltr, burgonya 400 hltr. Lásas jószágok: Hizott sertés mintegy 180 drb, félhizott 210, sovány 98, süldő 350, malac: 290, hizott marha 17, jármás ökör 300 fejős tehén 230, borju 250, bivaly 5, juh és kecske 96, ló 324.

Nagyvárad város jogügyi s gazdasági ügyosztályától.

Árlejtési és árverési hirdetmény.

Nagyvárad város tanácsának 11101., 11114., 11905., 11102., 11104., és 11103—1901. szám alatt kelt végzése folytán 1901. évi december hó 5-ik napján délelőtt 10 órakor a következő vállalatokra és bérletekre árlejtést, illetve árverést tartok:

I. Vállalatok.

1. A város részére 1902. január 1-től 1902. december hó 31. napjáig szükséges *petróleum* (kőolaj) szállítása;

2. A város részére 1902. év január 1-től 1902. év december hó 31-ik napjáig szükséges *gyertya* szállítása;

3. *A tolonczok élelmezésének* vállalata; vállalati idő: 1902. január 1-től 1904. december 31-ig terjedő három év.

Mindhárom tétel alatti vállalatnál vállalati feltételekül a jelenleg érvényben levő szerződések feltételei, kikiáltási árakul pedig az ugyanezen szerződésekben foglalt árak szolgálnak. Feltételekül kikötetik, hogy a szállítandó petróleumnak és gyertyának a szerződésben megnevezettel azonosnak, vagy azonos jó minőségűnek kell lenni, mely körülmény elbírálása végett az ajánlatokhoz minták csatolandók; — továbbá a toloncz élelmezési vállalatnál meghatározatik, hogy a szerződés szerinti husmennyiség meleg, a főzelékmennyiség hideg állapotban számítottatik.

4. A város részére 1902. év január 1-től ugyanazon évi december 31-ig terjedő időben körülbelül egyenlő havi részletekben szükséges 80—100 waggon portmentes rostált aknaszén szolgáltatása a nagyvárad-olaszi-i pályaudvarra leendő beszállításával együtt. Szállítási feltételeket ajánlattevő köteles szabatosan körülvonalozni.

II. Bérletek.

5. A város tulajdonát képező *»Három-rózsá«*-nak nevezett korcsmahelyiség bérlete az udvar szabad használatával együtt; a Turóczy Gyula által bérelt bolt és lakás kivételével. Bérleti idő: az 1902. év január 1-től 1904. év december hó 31-ik napjáig terjedő három év; kikiáltási ár 1600 korona.

6. A ló- és marhavásártéren levő Szeles nevű korcsma bérlete; a bérleti idő: 1902. január 1-től 1904. december hó 31. napjáig terjedő három év; kikiáltási ár: 480 korona.

Mindkét bérletre árverési feltételekül a jelenleg érvényben levő szerződés feltételei szolgálnak; kikötetik, hogy vállalkozó, illetve bérlő a szerződés kötésért szabályrendeletileg megszabott díjat tartozik fizetni.

Árlejtők, illetve árverelők kötelesek az árlejtés, illetve árverés idejéig az 1. tétel alatti vállalatnál 600 koronát, a 2. tétel alatti vállalatnál 400 koronát, a 3. tétel alatti vállalatnál 1000 koronát, az 5. tétel alatti bérletnél 400 koronát, a 6. tétel alatti bérletnél 120 koronát bánatpénzül az árverelő küldöttség elnökének kezeihez készpénzben, vagy óvadékképes értékpapirokban letenni vagy zárt ajánlatukhoz csatolni.

Azon körülmény, hogy ajánlattevő a feltételeket ismeri s elfogadja, a zárt ajánlatokban kifejezendő.

Ugy a vállalatok, mint az 5. és 6. tétel alatti bérlet feltételei, a város jogügyi s gazdasági ügyosztályában a hivatalos órák alatt bárki által megtekinthetők.

Árlejtőt és árverelőt tett ajánlata azonnal, Nagyvárad várost azonban csak a törvényhatósági bizottság jogerős jóváhagyása után kötelezi.

Nagyváradon, 1901. évi november 18-án.

Komlóssy József,

jog- és gazdasági tanácsnok, mint az árverelő küldöttség elnöke.

Belch Jenő és Társa

Tőzsde jelentése.

— A »Tiszántul« eredeti távirata. —

Hatalárúok.

Budapest, nov. 19.	
Buza októberre	7 84
Buza áprilisra	8 80
Tengeri	5 14
Rozs okt.	6 69
Zab ápr.	6 98
Káposzta, repesce, aug.	—

Értéktőzsde.

Budapest, nov. 19.	
Osztrák hitel	625 50
Magyar hitel	629 50
Allamvasut	624 50
Rimamurányi	416 —
Magyar jelzálog	438 —
Salgótarjáni	—
Wagon-kölcsön	—

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1901. nov. 19-én.

Magyar aranyjárdék 4%	118 10
Magyar koronajárdék	92 80
Magyar vasuti kölcson aranyban $\frac{4}{100}$ %	121 25
Magyar vasuti kölcson ezüstben $2\frac{1}{2}$ %	100 25
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	119 —
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	93 —
Ralméresi jog megváltási kötvény	99 75
Horváth-szlavónföldterhermentési kötvény	98 50
Magyar nyereséj-sorsjegy-kölcson	177 —
Tiszszabályozás szegei sorsjegyek kölcson	144 —
Osztrák járdék papirban	98 30
Osztrák járdék ezüstben	98 15
Osztrák járdék aranyban	118 90
Osztrák korona járdék	95 50
Osztrák államsorsjegyek	138 50
Osztrák magyar bank részvény	16 10
Magyar hitelbank részvény	639 50
Osztrák hitelintézet részvény	628 —
Párisi vista	95 15
20 frankos arany (Napoleon'or)	19 04
Németbirodalmi márka	117 12
London vista	239 40
20 márkás arany	28 44

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Most lehet legolcsóbban
női és férfi fehérneműt, vásznat és asztalneműt
beszerezni!

Menyasszonyi kelengyék!

Teljes végeladás!

Kunz József és társa cég,

Nagyvárad, Szt. László-tér.

225-0-116

Kitünő borok.

Szőlőből beköltözvén, *lakásomon* úgy *idei ujbort*, mint *ó kiváló finom palaczkozott boraim* — *literes üvegekben* — úgy *nagyváradit*, mint *ménesi és gyoroki* szőlőim terméséből eladók **32 krtól 1 f. 20-ig** literenként, üveg nélkül.

Kitünő saját termelésű *csemege szőlőt* is adok el *különként 45 krajczárért*, — mig készletem tart.

Molnár Lajos,

Schlauch-tér, 18.

230.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.

SZENT LÁSZLÓ KÖNYVNYOMDA R. T.

Nagyvárad, Apáczai-utca 3. szám.

Művek,
folyóiratok, hírlapok,
vonalzatok,
gazdasági nyomtatványok,
egyházi, községi
és egyéb
hivatalos nyomtatványok,
körlevelek,
levélborítékok.

Elvállal és készít:
izléses kivitelben
mindennemű
nyomdai munkákat
jutányos árak mellett.

Vidéki rendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Levélfedek,
számlák, falragaszok,
báli meghívók,
tánczrendek, étlapok,
naplók,
naplók,
palaczkfeliratok,
névjegyek,
gyászlapok
stb. a nyomdai szakba
vágó nyomtatványok
készítése.

A lat. és gör. szert. kath. egyházmegyei nyomtatványok

raktára.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.